

ANTHROPOSOFICKÉ VŮDČÍ MYŠLENKY

SVOBODA ČLOVĚKA A VĚK MICHAELŮV

Rudolf Steiner

V lidské paměti žije osobní obraz kosmické síly, - která na lidskou bytost působila tak, jak to ukázaly poslední rozpravy. Tato kosmická síla je však činná i v přítomnosti. Působí jako síla růstu, jako oživující impuls na pozadí lidského života. Tam působí svým větším dílem. Vyčleňuje ze sebe jenom malý díl, který vstupuje jako činnost do duše uvědomující. V ní působí jako síla paměti.

Je třeba vidět sílu paměti ve správném světle. - Když člověk v současné epoše kosmického vývoje vnímá svými smysly, představuje toto vnímání okamžité zasvitnutí světových *obrazů ve* vědomí. K tomu zasvitnutí dochází, když je smysl zaměřen na vnější svět; vědomí se tím rozsvětlí; toto zasvitnutí zase zmizí, když se smysl už nezaměřuje na vnější svět. - To, co zasvitne v lidské duši, nesmí mít trvání. Kdyby to totiž člověk nevypudil včas ze svého vědomí, ztratil by se v obsahu svého vědomí. Nebyl by už sám sebou. Jen docela krátce, v takzvaných reflexních obrazech, které tak velice zajímaly Goetha, smí ve vědomí ožít ono „světlo“ způsobené vjemem. Tento obsah vědomí také nesmí ztuhnout v něco jsoucího; musí zůstat *obrazem*. Nesmí se stát něčím reálným, jako se nemůže stát něčím reálným *obraz* v zrcadle. V něčem, co by ožilo ve vědomí jako cosi skutečného, by se člověk ztratil právě tak jako v něčem, co by mělo samo o sobě trvání. I tady už by nemohl být *sám sebou*. Smyslové vnímání vnějšího světa je v tomto smyslu vnitřní malířskou činností lidské duše. Malířskou činností bez hmotných barev. Malířskou činností v duchovém vzníkaní a duchovém zanikání. Jako se duha v přírodě objevuje a zase rozplývá, aniž po sobě zanechává stopu, tak vzchází a mizí vjem, aniž *sám* svou vlastní podstatou zanechá vzpomínku.

Ale současně s *každým* vjemem probíhá mezi lidskou duší a vnějším světem jiný děj. Děj, který je zasazen do spíše skrytého pozadí duševního života. Tam, kde působí síly růstu, impulzy života. Do *této* části duševního života se při vnímání vrývá nejenom pomíjivý obraz, nýbrž obraz trvalý a skutečný. Ten je člověk s to snést, neboť souvisí se jsoucností člověka jakožto kosmického obsahu. Když se toto odehrává, nemůže se v tom člověk ztratit, jako se neztrácí, když bez vlastního plného vědomí roste nebo se živí.

Když pak člověk vydobývá z nitra své vzpomínky, je to vnitřní vnímání toho, co zbylo po onom druhém ději, který se odehrává při vnějším vnímání.

Zase tady duše maluje, maluje ale teď minulost žijící ve vlastním lidském nitru. Zase se při tomto malování nesmí *ve vědomí* vytvořit trvalá skutečnost, nýbrž jenom obraz, vzcházející a mizící.

Tak spolu souvisí v lidské duši vnímající představování s rozpomínáním. Ale síly rozpomínání mají stálou tendenci být něčím více, než čím mohou být, nemá-li člověk jako bytost si sebe vědomá *sám sebe* ztratit.

Neboť síly rozpomínání jsou pozůstatkem minulosti ve vývoji člověka a tím přicházejí do mocenské oblasti Luciferovy. Jeho snahou je zhustit v lidské bytosti dojmy z vnějšího světa do té míry, že by ustavičně svítily jako představy ve vědomí. Tato luciferská snaha by byla korunována úspěchem, kdyby síla Michaelova nepůsobila proti ní. Ta nedopouští, aby to, co duše maluje ve vnitřním světle ztuhlo v něco jsoícího, nýbrž udržuje to v podobě vznikajícího a zanikajícího obrazu.

Přebytečná síla, která se ale přitom vlivem Luciferovým dere vzhůru z lidského nitra, bude ve věku Michaelově proměněna v sílu imaginující. Postupně totiž vejde do všeobecného intelektuálního podvědomí lidstva síla imaginace. - Tím ale člověk nezatíží své současné vědomí ničím trvale skutečným; jeho vědomí bude nadále působit ve vznikajících a zanikajících obrazech. Svými imaginacemi ale člověk proniká do vyššího duchového světa, jako svými vzpomínkami proniká do své vlastní bytosti. Člověk neponechává imaginace v sobě; jsou zakreslovány do kosmické jsočnosti; a z ní je může znova obkreslit a tím přenést do života svých obrazných představ.

To, co Michael uchovává před ztuhnutím v nitru člověka, je tak přijímáno do duchového světa. Co člověk prožívá ze síly vědomého imaginování, to se stává zároveň kosmickým obsahem. Že tomu tak může být, je důsledkem mystéria Golgoty. Kristova síla vtiskuje lidské imaginace do kosmu. Kristova síla, která je spojena se Zemí. Dokud nebyla spojena se Zemí, ale působila zvenčí na Zem jako síla sluneční, proudily všechny impulzy růstu a života do lidského nitra. Člověk byl jimi vytvářen a udržován z kosmu. Od té doby, co Kristův impulz žije se Zemí, je člověk ve své sebe si vědomé bytosti zase navrácen kosmu.

Z bytosti kosmické se člověk stal bytostí zemskou; má v sobě vlohu stát se opět bytostí kosmickou, když se nejprve jako bytost zemská stane *sám sebou*.

V této skutečnosti, že člověk ve svém současném *představování* nežije ve jsočnosti, nýbrž jenom v zrcadlení jsočnosti, ve jsočnosti obrazné, spočívá možnost rozvoje svobody. Všechno jsoící ve vědomí má donucující moc; jedině *obraz* nemůže k ničemu nutit. Má-li se pod jeho dojemem něco uskutečnit, musí se to uskutečnit zcela nezávisle *na něm*. - Člověk se stává svobodným tím, že se pozvedá svou duší uvědomující ze jsočnosti a vynořuje se v nejsoucí říši obrazů.

Tady vzniká významná otázka: Neztratí člověk vůbec jsočnost, když ji jednou částí své bytosti opustí a vrhne se do nejsoučnosti?

Je to zas jeden z bodů, kde při rozvažování o světě stojíme před jednou z velkých záhad.

Co člověk prožívá ve vědomí jakožto představování, vzešlo z kosmu. Vůči kosmu se člověk vrhá do nejsoučnosti. V tvorbě představ se *osvobozuje* od všech sil kosmu. Maluje kosmos, z něhož se vzdálil.

Kdyby to probíhalo *jenom* takto, zableskla by se v lidské bytosti na kosmický okamžik svoboda; ale v tomtéž okamžiku by se také lidská bytost rozplynula. - Avšak když se při představování člověk osvobozuje od kosmu, je přece jenom ve svém neuvědomovaném duševním životě přičleněn ke svým předešlým pozemským životům a životům mezi smrtí a novým narozením. Jakožto vědomý člověk se ocitá v obrazné jsočnosti, a svou nevědomou složkou se udržuje v duchové skutečnosti. Zatímco ve svém *současném* já prožívá svobodu, udržuje ho jeho *minulé* já v jsočnosti.

Pokud jde o jsočnost, odevzdává se člověk při představování cele tomu, čím se v průběhu kosmické a pozemské minulosti stal. Ve vývoji člověka je to poukaz na propast nicoty, kterou člověk přeskočí, když se stává svobodnou bytostí. Působnost Michaelova a impulz Kristův umožňují tento skok.

V Goetheanu, v lednu 1925.

*Další vůdčí myšlenky pro Anthroposofickou společnost, rozesílané z Goetheana
(S odkazem na výše uvedenou rozpravu: Svoboda člověka a věk Michaelův)*

1. Při tvoření představ nežije člověk svou duší uvědomující v ničem jsoucím, nýbrž v bytí obrazném, v nebytí. To ho *osvobozuje* od účasti v životě kosmu. Obrazy k ničem u nenutí. Jenom jsoucnost nutí. Pokud se člověk přesto řídí podle obrazů, je jeho činnost na nich zcela nezávislá, tj. osvobozená od světa.
2. V okamžiku takového představování člověk s bytím světa souvisí jenom tím, čím se stal z minulosti svých dřívějších životů na Zemi a životů mezi smrtí a narozením.
3. Tento skok přes nebytí vůči kosmu může člověk vykonat jenom díky činnosti Michaelově a impulzu Kristovu.